

VII. CRESCENDO

SUMMER INSTITUTE OF THE ARTS

NYÁRI MŰVÉSZETI AKADÉMIA

AUGUST 2 - 16, 2010

SÁROSPATAK, HUNGARY

▶ ▶ ▶ ▶ kiscsoportos kézikönyv

▶ ▶ ▶ ▶ www.crescendohungary.org

▶ ▶ ▶ ▶ www.crescendo.org

A művészek Tízparancsolata

Bevezetés

A Tízparancsolat – mindenki tud a létezéséről. Etikai útmutató, amely segít rendet tenni az életünkben és a kapcsolatainkban.

De valóban ismerjük a Tízparancsolatot? Szeretnénk most megvizsgálni őket, és megnézni, mit üzennek számunkra, művészek számára.

Előzetesen álljon itt három gondolat:

1. A Tízparancsolat több ezer éves. Ezért mentálisan bele kell helyezkednünk az akkori történelmi és földrajzi viszonyrendszerbe, és úgy kell értelmeznünk. Ezt nem a kurzus elején, hanem közben fogjuk megtenni.
2. A Tízparancsolat parancsolatai fontos, hogy milyen sorrendben követik egymást. Mi azonban meg fogjuk változtatni ezt a sorrendet, és megindokoljuk majd, miért teszünk így.
3. A Tízparancsolat eredeti címzettjei természetesen nem művészek voltak. A Tízparancsolat elsőként Izrael népének adatott. A Tízparancsolat másodsorban minden egyes ember számára adatott, hiszen a parancsolatok mindenkire általánosan érvényesek. Csak a fontossági sorrend harmadik fokán vizsgáljuk meg azt, mit jelent a Tízparancsolat számunkra, művészek számára. Annak érdekében, hogy elkerüljük a nyilvánvalóan elhamarkodott következtetéseket és a téves magyarázatokat, mindig észben kell tartanunk, kinek is adatott a Tízparancsolat elsősorban.

A következő oldalak ötleteket adnak a csoportbeszélgetésekhez. A következő részeket tartalmazza: bevezető szövegrész, ötletek a beszélgetéshez és, alkalmanként, további gondolatébresztő gondolatok. Javasoljuk, hogy kövesd az anyagban felkínált sorrendet. Szerencsére azonban nincs olyan 11. parancsolat, amely azt mondaná ki : « Mindig kövesd a sorrendet. » Nemcsak a sorrend, de a beszélgetések és a találkozók is fontosak.

1 „Ne ...!”

Felszólítások – zavarba ejtőek vagy segítséget nyújtanak?

„Ne tedd!” – „Nem szabad!” – „Tedd meg!” A Tízparancsolat mindegyike ilyen felszólítást tartalmaz. Első látásra ez eltántoríthat minket.

Ma egy ún. „engedékeny társadalomban” élünk, ahol sok mindent szabad. (Legalábbis ez a világ számos országában igaz.) Ebben a világban teljesen elfogadott, sőt még „menő” is ellenszegülni a Tízparancsolatnak: becsapni másokat, például, vagy paráznaságot követni el. Ez a régi szöveg pedig azt mondja: „Tedd meg!”, és azt, hogy: „Ne tedd!”

Van ennek értelme?

???

Hogyan reagálunk az ilyen felszólításokra? Milyen tapasztalataink vannak a felszólításokkal? Miben segítettek nekünk a felszólítások – talán zenei és művészi pályánkon?

Korunk társadalmát vizsgálva: szükség van a felszólításokra?

„A szabadság útjelzői”

Mindnyájan ismerjük a zene és a művészet alapvető szabályait. Nélkülük nem létezne művészet. Hasonló a helyzet a közlekedési jelzőtáblákkal is: ha nem

lennének, zűrzavar uralkodna az utakon. Márpedig ha egy közlekedési szabályt figyelmen kívül hagynak, nagyon könnyen zűrzavar támad.

Mi is zavarban lennénk útjelzők nélkül. A Tízparancsolatot valaki egyszer „a szabadság útjelzőinek” nevezte. Ennek a megértéséhez először is azt a szöveggörnyezetet kell megvizsgálnunk, amelyben a Tízparancsolat szerepel. A Tízparancsolat a Bibliában, az ún. Ószövetségben található meg, ahol kétszer fordul elő: Mózes 2. könyvének 20. fejezetében és Mózes 5. könyvének 5. fejezetében. Izrael népe szörnyű, fogságban töltött éveket hagyott maga mögött, miután Isten csodálatos módon megszabadította őket. Megkezdődött a kivonulás Egyiptomból, az Exodus. A zenészek ezt az eseményt Handel „Izrael Egyiptomban” vagy Schönberg „Mózes és Áron” című darabjaiból

ismerhetik. Az Egyiptomból való kivonulás Izráel történetének meghatározó eseménye. Akkor ébrednek rá: szabadok lehetünk! Isten megszabadít bennünket! – Ez a szabadság pedig visszavezeti a népet őseik földjére.

A kivonulás 40 éve (!) alatt Isten Mózesnek adja a Tízparancsolatot. Ebben a szöveggörnyezetben a Tízparancsolat egyfajta segítségként értendő, hiszen átmenetet képez a fogságból a szabadságba, nem pedig fordított értelemben értendő, mint ami elveszi a szabadságot, és ehelyett betartandó szabályokat állít fel.

???

Mit tudsz és milyen tapasztalatod van a Tízparancsolat és annak szöveggörnyezete kapcsán? Hogyan vezethetnek a törvények szabadsághoz?

2 *Segítség szülők! Segítség, szülőkre van zükség!*

„Tiszteld apádat és anyádat“ (5. parancsolat)

„Tiszteld apádat és anyádat, hogy hosszú ideig élhess azon a földön, amelyet Istened, az Úr ad neked!“

A legnehezebb parancsolat?

Ennek a parancsolatnak az eredeti szövege (az 5. parancsolaté) szó szerint azt jelenti: «A szüleid a megfelelő súllyal bírjanak az életedben». Úgy lehetne ezt lefordítani, hogy «komolyan venni» vagy «tisztelni» őket. Izráelben ezt egyfajta felhívásként is értették arra, hogy az ember anyagilag támogassa majd a szüleit öregkorukban. A rabbik szerint ez a legnehezebb parancsolat.

Mi egy olyan társadalomban élünk, amelyet «apamentes társadalomnak» is hívnak. Sok szülő (különösen az apák!) nem szembesül azzal, hogy felelősséggel tartoznak gyermekeik iránt. Testileg vagy lélekben nincsenek jelen. Vagy ennek épp az ellenkezője fordul elő: a szülők (különösen az apák!) zsarnokoskodók, és szemernyi szabadságot sem engedélyeznek gyermekeiknek. Ők «túlságosan jelen vannak»!

???

Milyen személyiségformáló hatással van rád a szüleiddel való kapcsolatod? Gondolkodtál már erről korábban?

Szülőkre van szükségünk!

A felnőtté válás része az, hogy az ember elszakad a szüleitől. De a felnőtté válás része az is, hogy az ember jó „szülőket“ vagy mentorokat keres (=tanácsadókat, vezetőket) – különösen zenészként és művészként. Itt, a Crescendónál lelkesen támogatjuk azt az elképzelést, hogy a zenészeket mentorálni kell. De mit jelenthet ez?

- a saját korosztályba tartozó barátaid mellett legyenek idősebb mentoraid
- keress jó tanárokat
- tudj elszakadni a rossz szülőktől vagy mentoroktól
- tudj elszakadni a jó szülőktől egy egészséges elszakási folyamatban
- ne vetíts ki másokra: a szülők hibáit a mentorokra (a szülőkhöz fűződő rossz kapcsolat negatív hatással van a tanárokhoz vagy mentorokhoz fűződő kapcsolatra)
- az «új szülőkhöz» fűződő kapcsolat még az ember saját szüleihez fűződő kapcsolatát is meggyógyíthatja

???

Van tapasztalatod jó mentorokkal? Nyitott vagy a «mentorok» felé – különösen itt, a Nyári Akadémián? Keresed a lehetőségeket, hogy beszéljess másokkal, és hogy elfogadd a segítséget?

További gondolatébresztő gondolatok:

Váljunk magunk is szülővé! Egy nap (talán nem is olyan sokára!) mi magunk is szülők leszünk. Nem csak azért, mert lesznek gyerekeink, hanem azért, mert a fiatalabbaknak szükségük van ránk... Készen állunk erre?

A művészek tisztelik a «szüleiket»! A művészek újat alkotnak, de kincseket is adnak át a múltból a jelennek. Egy kincsek nélküli társadalomnak nincs emlékezete, és veszélyben van.

Soká élj! A «tiszteld apádat és anyádat» parancsolat később így folytatódik: «hogyan hosszú ideig élhess». Mit jelenthet ez?

3 « Ne gyűlölj, hanem szeress – de hogyan? »

„Ne ölj!” (6. parancsolat)

Az eredeti héber szöveg azt jelenti: Ne gyilkolj!

Talán mindannyian egyetértünk ezzel a parancsolattal, és kevés nehézséget okoz számunkra a megértése. De az ún. Hegyi Beszédben Jézus feleleveníti a parancsolatokat, és egyértelművé teszi, hogy nem csak a tettről szólnak, hanem az ember belső magatartásáról. Ha elutasítóan beszélünk valakiről, és rosszat kívánunk neki, akkor is «megöljük». Hányszor halljuk azt a mondatot (vagy gondoljuk magunkban, gyűlölettel telve), hogy «Meg tudnám ölni!»?. Vessünk egy rövid pillantást most egy másik parancsolatra:

«Ne tégy hamis tanúbizonytságot felebarátod ellen.» (9. parancsolat)

Ezt a parancsolatot gyakran úgy értelmezik, hogy «Ne hazudj!». A hazugság kétségtelenül nem jó, ez a parancsolat azonban valami másról beszél: Ne mondj igaztalan dolgokat másokról (féltékenységből, például, vagy versenyszellem miatt), ezáltal kárt okozva neki.

Egy zenekarban meglévő kapcsolataink, például, vagy egy művészeti iskolában, egy színművészetin, egy opera zenekarban, tanárok között, vagy a zeneakadémián lévő diákok között néha csúnya lehet, mérges és „halálos”. Sőt, ez a tanárok és diákok között fennálló viszonyra is igaz lehet.

???

Kérdés: Megtapasztaltad már ezt a jelenséget?

Vagy épp most tapasztalod?

Hogyan reagálsz? Mit jelent ez a parancsolat a számodra?

Tanulj meg szeretni

Jézust megkérdezték a tanítványai, melyik a legnagyobb parancsolat. Érdekes módon Jézus nem úgy válaszolt, hogy az egyik parancsolatot idézte, hanem úgy, hogy két ószövetségi szakaszt kapcsolt össze: «Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez az első és a nagy parancsolat. A második hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint magadat. E két parancsolattól függ az egész törvény és a próféták.» (Máté evangéliuma 22, 34-40)

Jézus itt egyértelművé teszi: a parancsolatok esetében a magatartásról van szó, nem egyszerűen csak a tettekről. A következő összehasonlítást tehetjük: a parancsolatok olyanok, mint a lámpák, a szeretet kettős parancsolata pedig olyan, mint a lánc, amelyen a lámpák lógnak.

???

Mit mond a szeretet kettős parancsolata?

Hogyan alakulhat át a gyűlölet, a harag és a féltékenység szeretetté?

Milyen tapasztalataid vannak egy «halott» kapcsolattal vagy személlyel kapcsolatban, és később történt-e valami új a «felélesztésére»?

Isten még a gyilkosokhoz is kegyelmes

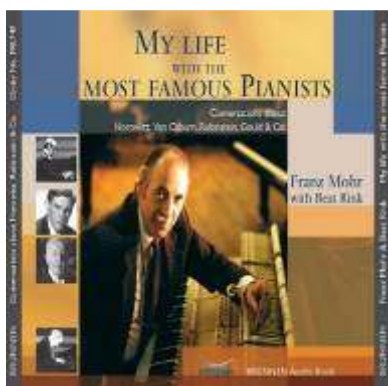
- **Káin** volt az első gyilkos. Isten azonban jelt tett a homlokára, hogy mások ne öljék meg (azért, hogy az erőszak fölfelé terjedő spirálját és az erőszakra adott választ ne állandósítsa).
- **Dávid király** megölette Betsabé férjét, hogy feleségül vehesse Betsabét. Isten megbüntette Dávidot (Dávid fia és Betsabé is meghalt), de meg is bocsátott neki.
- o Dávid nagyon megható bűnbánati zsoltárokat írt (32, 38, 51, 102, 130, 143. Zsoltár), amelyekhez gyakran zenét is szereztek (pl. 130. Zsoltár: „*De profundis clamavi, Domine*“ - „*A mélységből kiáltok hozzád, Uram!*“; Bach, Dowland, Honegger, Kaminski, Orlando di Lasso, Liszt, Mozart, Praetorius, Reger, Schein, Schönberg, Schütz, Spohr, stb.)
- o A fő téma a bűnbánat és a megbocsátás: Zsolt. 32, 5: „Elhatároztam, hogy bevallom hűtlenségemet az Úrnak, és te megbocsátottad bűnömet.“
- **Jézus** a kereszten gyilkosaiért imádkozik: „*Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.*“
- (Lukács evangéliuma 23, 34)
- **István** megölik, de ő gyilkosaiért imádkozik: „*Uram, ne ródd fel nekik ezt a bűnt!*“ (Apostolok Cselekedetei 7, 60)

???

Milyen üzenete van az ilyen szövegeknek a te személyes életedre?

???

Ezek a szövegek (és Isten megbocsátásának és kegyelmének egyéb alapvető bizonyítékai) számos zeneszerzőt és egyéb művészt inspiráltak meg. Ma is meg lehet jeleníteni ezt az alapvető meggyőződést művészien? Ha igen, hogyan? Milyen élményed (zenei és művészi) volt már ezzel kapcsolatban?

További gondolatébresztő gondolat:

Példa: Franz Mohr (a Steinway and Sons fő koncert technikus, és Horowitz, Rubinstein, Glenn Gould, stb. zongora hangolója) a Dr. MacFarlane-hez kötődő élményeiről beszélt.

“Iskolám helyszínének megsemmisítése, és nem sokkal ezt követően szülőfalum, Düren megsemmisítése mélyen megrázott. 1943 egy téli éjszakáján a Szövetségesek lebombázták a kölni Zeneiskolát, ahol

hegedülni tanultam. Egy kis szobát béreltem a közelben, és amikor kinéztem az ablakon és azt láttam, hogy az épület lángokban áll, odaszaladtam. Még hátborzongatóbb volt azonban az, hogy a lángtenger az égő hangszerek elhaló hangja volt. A zongora billentyűi eltörtek, és hirtelen hangokat hallottam az orgona felől a zeneteremből, ahonnan meleg levegő áramlott ki. Olyan volt, mintha a hangszerek a siránkozás egy nagyon erőteljes dalában egyesültek volna. A hangokra még sokáig emlékeztem. Nem sokkal ezt követően behívtak katonának. Teljes szívemből gyűlöltem a háborút, és módját kerestem, hogyan lehetne elkerülni a katonai szolgálatot. 1944 novemberében néhány napos eltávozáson voltam, így meglátogathattam a szüleimet és az öcsémet Dürenben. A bátyám Oroszországban volt, és sosem tért haza. A Dürenbe való visszatérésemet követő napon, november 16-án, a Szövetségesek ezt a kisvárost a porral és a hamuval tették egyenlővé. Az ehhez a naphoz és az elkövetkezendő hónapokhoz kötődő emlékeimet részletesen az első könyvben mesélem el. Hogy nagyon röviden mégis megemlítek néhány dolgot: azon a novemberi napon nemcsak a testvéreimet veszítettem el, de az Istenben való hitemet is. A légitámadás alatt a házuk pincéjében üvöltöztem az imádkozó édesanyammal: “Hagyd abba! Nincs Isten!” Sőt tiszta szívből gyűlöltem az angolokat, akik porig rombolták és felégették Dürent. A szüleim élesen szembeszálltak a náccal, és világos volt a számomra, hogy a németek kezdték a háborút. Ennek ellenére gyűlöltem az angolokat. A világ összes embere közül mégis egy angol férfi, Dr. MacFarlane volt az, aki megajándékozott az első Bibliámmal, és azt mondta, az ő felejtethetetlen módján: “Bármennyire is légy tele gyűlölettel, én szeretlek, és Jézus is szeret téged! Minden nap imádkozni fogok érted. ...” Még ma is magam előtt látom az arcát, annyira telve volt szeretettel. Ez egy olyan ember volt, aki a gyűlöletemre szeretettel válaszolt.”

(Részlet az “Amit a nagy maestrók a színpad mögött megélnék” című interjúból, és a Crescendo által 2010-ben kiadott, “Életem a leghíresebb zongoristákkal” című hangoskönyvből)

4 „Önközpontú vagy másokért élő?”

“Ne paráználkodj!” (7. parancsolat)

“Ne lopj!” (8. parancsolat)

“Ne kívánd felebarátod házát! Ne kívánd felebarátod feleségét, se szolgáját, se szolgálóját, se ökrét, se szamarát, és semmit, ami a felebarátodé!” (10. parancsolat)¹

Három parancsolat – egy üzenet

Ez a három parancsolat együvé tartozik. Bizonyára fontos üzenet, ha nem kevesebb, mint háromszor hangsúlyozza ki az ige: Ne lopj! A három parancsolat azonban három különböző helyre teszi a hangsúlyt.

- A hetedik parancsolat értelme az, hogy a bizalom köteléke, amely összekapcsolja a házastársakat, elszakad.
- A nyolcadik parancsolatot eredetileg tolvajokra alkalmazták.
- A tizedik parancsolat nem csak hozzáállásról szól, hanem konkrét cselekedetokről: „Ne menj bele olyan helyzetbe, ami oda vezet, hogy valamit elveszel (ellopsz) a másiktól.”

Mindhárom parancsolat az **önközpontúság etikájától** óv.

Az önközpontú ember számára fontos kérdések a következők: “Hogyan húzhatok ebből hasznot?” – “Milyen értéket hordoz ez számomra?” – “Mit nyerhetek ezen?” – “Hogyan biztosíthatom, hogy másoknak ne legyen többjük, mint nekem?”. Az önközpontú ember arra vágyik, hogy szolgálják őt. Még Istent is felhasználja a cél érdekében. Nem csak az irodalomból (“Faust”, “A katona története”) ismerjük ezt a témát: még a Gonosznak (Sátán) is az egót kell szolgálnia.

¹ A „feleség-szolga-ökö” szövegösszefüggés furcsának tűnhet, és azt a kérdést vetheti fel, hogy mi is volt a nő szerepe a Bibliában. Íme két válasz: 1. Az Ószövetség idejében Izrael társadalmi felépítése „patriarchális” volt (= a jogok és tulajdonok férfi vonalon öröklődnek). De ez nem jelenti azt, hogy ez a rend „Isten akarata”. A teremtéstörténet például másképp szól erről a kérdéstről. 2. A Bibliában a nő szerepe sokkal jelentősebb és magasabb rendű volt, mint más korabeli népeknél. Ez már az Ószövetségben látható, és Jézussal teljesedik ki – például János evangéliumának 4. fejezetében. (Összehasonlításképp: A nagy Arisztotelész a nőket a leghasznosabb szerszámok közé sorolta!)

Az önközpontú ember előnye

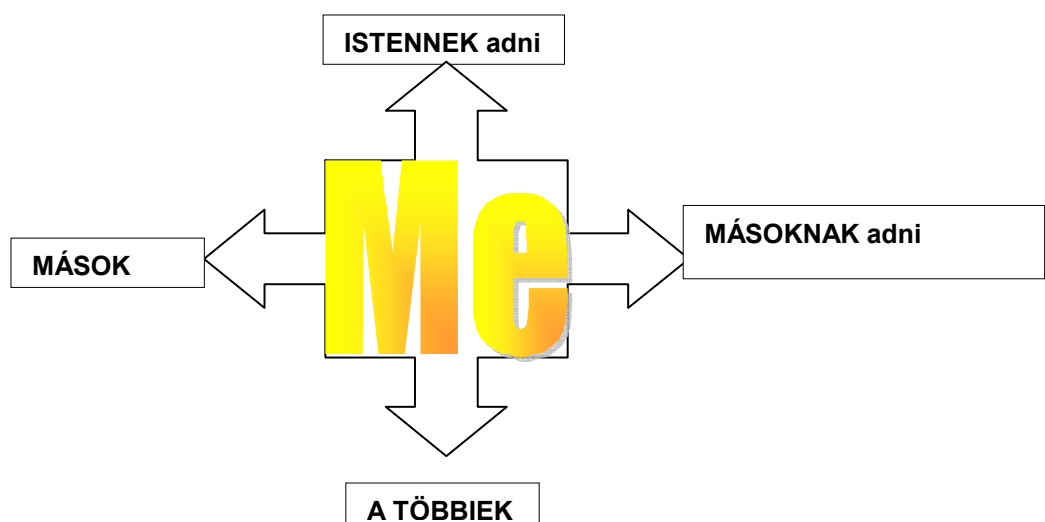
Első ránézésre úgy tűnik, hogy önközpontúnak lenni megéri, hogy az önközpontú ember előnyökre tesz szert és gyakran sikeres. (Erről panaszkodnak – például – a zsoldtárok. “Láttam egy erőszakos bűnöst: olyan volt, mint egy terebélyes zöldellő fa.” (Zsolt 37, 35))

Mások figyelembe vételének hátrányai

Az önközpontúság ellentéte mások figyelembe vételének etikája. Ezek a kérdések jellemzik: “Mit tudok adni a másoknak?” – “Hogyan segíthetek a másoknak?” – “Hogyan javíthatnák a helyzetén?” – “Hogyan szolgálhatom Istent?”

Első pillantásra ez a hozzáállás vesztes pozíció, főleg hátrányokkal jár. Aki a másokra figyelés etikája szerint él, gyakran tűnik különcnek és furának mások szerint, és "palimadárnak" tartják.

???

Mit mondhatunk az önközpontúság és a másokra figyelés előnyeiről és hátrányairól – a kultúra és a zene területével kapcsolatban?

Hogyan építhetünk karriert anélkül, hogy egoistává/önközpontúvá válnánk?

Van/volt már tapasztalatod önközpontú és másokkal törődő emberekkel?

Meglepő összefüggés az áldással

A 37. zsoltárban és a Biblia sok más versében egy érdekes összefüggéssel ismerkedhetünk meg:

“Mindenkinek, aki önző, elbukik. Aki ad, az kapni fog!”

Dávid ezt énekli: “Láttam egy erőszakos bűnöst: olyan volt, mint egy terebélyes zöldellő fa, de egyszer csak eltűnt, nem volt többé, kerestem, de nem lehetett megtalálni.” (Zsolt 37, 35-36)

És az érem másik oldala: “Kerüld a rosszat és jót cselekedjél, és megmaradsz mindörökké”

(Zsolt 37, 27)

A zsoltáráró Dávid király, zenész és költő volt

Ez ugyanakkor nem egy önműködő mechanizmus, hanem kapcsolatban van az áldás valóságával!

- A **37. zsoltárban** – például – ezt olvassuk: “Mert az Úr szereti a jogosságot, és nem hagyja el híveit (= azokat, akik hozzá szeretnének tartozni)” (28. vers). Vagy: “Hagyd az Úrra utadat, bízzál benne, mert ő munkálkodik” (5. vers).
- **Jézus a Hegyi beszédben** áldást ígér a békességszerzőknek (Isten gyermekeinek fogják őket hívni), azoknak, akik üldöztetést szenvednek az igazságért (övék lesz a mennyek országa), az irgalmasoknak (mert nekik is irgalmaznak majd), azoknak, akik sírnak (mert vígasztalást nyernek), stb.
- (Máté Evangéliuma 5, 3-10)
- Jézus mondja: “Mert aki meg akarja menteni az életét, elveszti, aki pedig elveszti az életét értem, megmenti azt.”
- (Lukács Evangéliuma 9, 24)

???

Mit jelent számunkra az áldás? Megtapasztaltuk már? Hogyan tapasztalhatjuk meg az áldást?

5 *“Élvezd a szabadságot és a szabadidőt!”*

“Emlékezzél meg a nyugalom napjáról, és szenteld meg azt! Hat napon át dolgozz, és végezd mindenféle munkádat! De a hetedik nap a te Istenednek, az Úrnak nyugalomnapja. Semmiféle munkát ne végezz azon, se te, se fiad, se leányod, se szolgád, se szolgálód, se állatod, se a kapuidon belül tartózkodó jövevény. Mert hat nap alatt alkotta meg az Úr

az eget, a földet, a tengert és mindent, ami azokban van, a hetedik napon pedig megpihent. Azért megáldotta és megszentelte az Úr a nyugalom napját.” (4.parancsolat)

Szabadság!

Kicsit furcsának tűnhet, hogy azt választottuk, hogy a pihenés napjáról gondolkodunk, miközben keményen dolgozunk itt a Nyári Akadémián. Tulajdonképpen ennek az is az oka, hogy nemsokára lesz egy szabad napunk.

De ez a parancsolat nem pusztán néhány óra pihenőről szól, hanem a munkánkhoz való alapvető hozzáállásunkról.

A Bibliában, a teremtéstörténetben azt olvassuk, hogy Isten a Földet 6 nap alatt teremtette, és hogy a hetedik napon megpihent. Ez a teremtéstörténet (nem tudományos magyarázat a világ kezdetéről, hanem a hitünkkel kapcsolatos) valami alapvető fontosságú dolgot mutat meg nekünk: Isten nem függ az ő alkotásától! Isten a hatalmas alkotó: Ő alkotta a világegyetemet, a Földet, a növényvilágot, az állatokat és az embert, hogy egy csodálatos teljes műremekben élhessünk. A teremtéstörténet idevágó verse: “És látta Isten, hogy ez jó (amely egyben azt is jelenti, hogy “szép”)”.

Istennek minden oka meg lett volna rá, hogy “beleszeressen” a művészi munkájába. De elengedhette, letehetette, mert Ő maga több, mint a keze munkája.

A Zeneakadémián nemrégiben hallott egy beszélgetés:

Kérdés: Van szabadidőd?”

Diák: “Nincs, de ha lenne, akkor is gyakorolnék.”

Kérdés: “Miért?”

Diák: “Mert különben nem vagyok elég jó. Folyton gyakorolni, gyakorolni, gyakorolni kell. Különben rossz a lelkiismeretem! Nem marad szabadidőm.”

Kérdés: “Van valami önazonosságod azon kívül, hogy zenész vagy?”

Diák: “Egész lényemmel zenész vagyok. Máskülönben nem tudnám, ki vagyok, és mit kéne tennem.”

???

- Le tudod tenni a művészeteket-munkádat időről-időre, anélkül, hogy büntudatod lenne?
- Van önazonosságod azonkívül, hogy művész vagy?
- Egy kapcsolódó téma: “szorgalom” és “lustaság”. A szombati pihenés nem egyenlő a lustasággal. Hogyan győzöd le a lustaságot?
- Mi lehetne egy a mostaninál egészségesebb ritmusa a „munkának” és a „pihenésnek“?

Szabadság másoknak is!

Mózes ötödik könyvében a parancsolat kicsit másképp van megfogalmazva:

“Emlékezzél arra, hogy szolga voltál Egyiptomban, de kihozott onnan Istened, az Úr, erős kézzel és kinyújtott karral”.

Ennek a szövegrésznek a témája a fogság és a szabadság. Az ember rabjává válhat a munkájának, a (belső és külső) nyomásnak, hogy sikeres legyen... Figyelemre méltó, hogy ennek a parancsolatnak a megfogalmazása sem énközpontú: az Úr napján való pihenés egyaránt vonatkozik gyerekekre, szolgákra, idegenekre és még az állatokra is.

???

Hogyan erősíthetjük a nyugalom napjának kultúráját azokban a körökben, ahol mozgunk?

Továbbgondolásra:

- Azt olvassuk: “Azután megáldotta és megszentelte Isten a hetedik napot.” A szóban forgó nap tehát egy olyan nap a héten, amikor az embernek különleges módon kellene gondolkodnia az élet fontos kérdésein és Isten dolgain – és ezen a napon közösségben ünnepelhetünk – például egy Istentiszteleten. Ez nem törvény, hanem meghívás. Milyen formát adsz a vasárnapodnak vagy más szabadidődnek?
- Sok ember nem tudja, mit kezdjen a szabadidejével. Nincs az életüknek középpontja, célja. A te életednek mi áll a középpontjában?

6 Egyedül Istené a dicsőség!

Én, az Úr, vagyok a te Istened, aki kihoztalak Egyiptom földjéről, a szolgaság házából. Ne legyen más istened rajtam kívül!

(1. parancsolat)

A két kőtábla

A Tízparancsolat két kőtáblán szerepel. Ha az elsőt nézzük, azon a Tízparancsolatnak azt a részét látjuk, amelyik az Istennel való kapcsolatunkra utal. A második kőtábla (amelyről eddig beszéltünk) témája az emberek közötti kapcsolat.

A két kőtábla azonban összekapcsolódik. Hogyan?

- A 2. kőtábla etikája Isten természetét fejezi ki. A 2. kőtábla parancsolatait át is alakíthatjuk, és tehetünk egy megállapítást Istenre vonatkozóan belőle, amint azt az alábbi példa is mutatja:

???

Érthetőek a fentiek?

Megfelel az Istenről alkotott képednek?

- Fordítva is igaz: Istennel való kapcsolatunk (az 1. kőtábla "Egyedül Istené a Dicsőség" része) befolyásolja embertársainkkal való viszonyunkat is (2. kőtábla)

???

Érthető ez? Tapasztaltál már hasonlót?

Az aranyborjú

A szövegkörnyezetet nézve: Izráelt Isten megszabadította Egyiptomból. Mózes felment a hegyre, hogy beszéljen Istennel és megkapja a Tízparancsolatot. Az emberek azonban türelmetlenek lettek és félni kezdtek. Aranyból borjút készítettek és kikiáltották Istenünknek.

„Amikor azt látta a nép, hogy Mózes késlekedik, és nem jön le a hegyről, összegyülekezett a nép Áron

köré, és azt mondták neki: Jöjj , és készíts nekünk istent, hogy előttünk járjon, mert nem tudjuk, hogy mi történt ezzel a Mózesrel, aki felhozott bennünket Egyiptomból.“

Áron ezt mondta nekik: „Szedjétek ki az aranyfüggőket feleségeitek, fiaitok és leányaitok füléből, és hozzátok ide hozzám! És kiszedte az egész nép az aranyfüggőket a füléből, és odavitte Áronhoz. Ő átvette tőlük, vésővel mintát készített, és borjúsobrot öntött. Ekkor azt mondták: Ez a te istened, Izráel, aki kihozott Egyiptom földjéről.“

(Mózes 2. könyve 32, 1- 4)

???

Mi Izráel problémája? Mi az ember általános problémája?

Milyen egy bálvány jelleme?

Mik társadalmunk bálványai? A te életedé?

Mit jelenthetne az „Egyedül Istené a dicsőség“ a te életedre és karrier tervezésedre nézve?

Bach minden egyes művét az **SDG** – Soli Deo Gloria – betűkkel jelölte meg.

7 „Az élet Istene“

Isten vagy bálvány?

Ne csinálj magadnak semmiféle istensobrot azoknak a képmására, amik fenn az égben, lenn a földön, vagy a föld alatt a vízben vannak. Ne imádd és ne tiszteld azokat...(2. parancsolat)

Ne mondd ki hiába Istenednek, az ÚRnak a nevét... (3. parancsolat)

Az első kőtábla parancsolatai nem könnyen érthetőek. Az Ószövetséget értelmezve, annak, vagy a Biblia számunkra adott értelmének kontextusába kell helyezni őket.

- Isten teremtett minket, és tudja, mi a jó nekünk.
- Szeret minket, és nem akarja, hogy elkülönüljünk Tőle (Ő a szeretet és az élet!). Az Istentől való elkülönülés egyben azt is jeleneti, hogy elhagyjuk az Ő áldásainak területét. Bár az emberiség ezt tette – Ádámtól és Évától elkezdve.

- Isten mégis hű és igaz marad az Ő szerelméhez. Nem egy hatalomőrült egó-mániákus, hanem a legjobbat akarja nekünk! Ezért adja a 10. parancsolatot. Ezért tárja fel magát Izráel népe és az emberiség előtt. És ezért küldi Fiát, Jézus Krisztust, hogy megbocsásson nekünk.

Jézus más radikális megfogalmazásokat is használ (isteni magabiztossággal, amelyet arroganciának tartanak):

- „*Én vagyok az út, az igazság és az élet, senki sem mehet az Atyához, csakis én általam.*“ (=más istenek/bálványok nem vezetnek a mennyei Atyához) (János ev. 14, 6)
- „*Én vagyok a jó pásztor. A jó pásztor életét adja a juhokért.*“ (=más isten/bálvány, tolvaj és rabló) (János ev.10,11)
- „*Én vagyok az élet kenyere: aki énhozzám jön, nem éhez meg, (=a többi istentől/bálványtól megéhezel!), és aki én bennem hisz, nem szomjazik meg soha.*“ (=a többi istentől/bálványtól megszomjazol!) (János ev.6,35)
- „*Én vagyok a feltámadás és az élet. Aki hisz bennem, ha meghal is, él!*“ (=más istennel/bálvánnyal nincs feltámadás) (János ev.11, 25).

??

Mit jelentenek neked Jézus szavai?

Mi érthető a képmások (bálványok) és más istenek (1. parancsolat) alatt?

Bűn és megbocsátás

A bálványok és más istenek ezekkel a következményekkel járnak: kárt okozunk magunknak és társainknak is. Isten haragszik, amikor ellenségeivé – és így embertársaink ellenségeivé – válunk, és gonoszt teszünk a nevében. Erre vonatkozik a 2. és 3. parancsolat egy része:

... mert én, az Úr, a te Istened, féltőn szerető Isten vagyok! Megbüntetem az atyák bűnéért a fiaikat is harmad- és negyedízig, ha gyűlölnék engem.⁶ De irgalmasan bánok ezerízig azokkal, akik szeretnek engem, és megtartják parancsolataimat. (2. parancsolat)
...mert nem hagyja az Úr büntetés nélkül, ha valaki hiába mondja ki a nevét! (3. parancsolat)

???

Hogyan nyilvánul meg az, hogy a „büntetés“ (=gonosz tetteink logikus következményeképp is) generációkon keresztül érezhető?

Társadalmunkban? A családokban?

Hogyan törhető meg a bűnnek ez a lánc?

Mit mondanak neked a fent idézett bibliai versek?

Mit jelent kereszténnyé válni és lenni?

A 103. zsoltárból:

„Áldjad, lelkem, az Urat, és egész bensőm az ő szent nevét! Ő megbocsátja minden bűnödöt, meggyógyítja minden betegségedet! Irgalmas és kegyelmes az Ur, türelme hosszú, szeretete nagy. Nem perel mindvégig, nem tart haragja örökké. Nem vétkeink szerint bánik velünk, nem bűneink szerint fizet nekünk.

Mert milyen magasan van az ég a föld fölött, olyan nagy a szeretete az istenfélők iránt. Amilyen messze van napkelet napnyugattól, olyan messzire veti el vétkeinket. Amilyen irgalmas az apa fiaihoz, olyan irgalmas az Ur az istenfélőkhöz.

103. zsoltár

Az Újszövetség szavai

“Nincs senkiben nagyobb szeretet annál, mintha valaki életét adja barátaiért.”(Jézus saját missziójáról a János ev. 15,13-ban)

Másnap János látta Jézust, amint jön felé, és így szólt: **“Íme, az Isten Báránya, aki hordozza a világ bűneit!”** (János 1, 29)

„Mit mondjunk tehát erre? Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk? **Aki tulajdon Fiát nem kímélte, hanem mindnyájunkért odaadta, hogyan ajándékozna nekünk vele együtt mindent?**” (Róma 8, 31-32)

„**Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz ő: megbocsátja bűneinket, és megtisztít minket minden gonoszságtól.**” (1 János 1, 9)

„**Ezért tehát ti is azt tartsátok magatokról, hogy meghaltatok a bűnnek, de éltek az Istennek a Krisztus Jézusban.**”

(Róma 6, 11, Pál a római keresztényeknek)

??

Kérdés a művészekhez: hogy lehet a mai művészetben a “bűntudatot és megbocsátást”, a “bűnt és megbocsátást” ábrázolni?

¹Akkor mondta el Isten mindezeket az igéket: ²Én, az ÚR, vagyok a te Istened, aki kihoztalak Egyiptom földjéről, a szolgaság házából. ³Ne legyen más istened rajtam kívül! ⁴Ne csinálj magadnak semmiféle istenszobrot azoknak a képmására, amik fenn az égben, lenn a földön, vagy a föld alatt a vízben vannak. ⁵Ne imádd és ne tiszteld azokat, mert én, az ÚR, a te Istened, féltőn szerető Isten vagyok! Megbüntetem az atyák bűnéért a fiakat is harmad- és negyedézig, ha gyűlölnék engem. ⁶De irgalmasan bánok ezerézig azokkal, akik szeretnek engem, és megtartják parancsolataimat. ⁷Ne mondd ki hiába Istenednek, az ÚRnak a nevét, mert nem hagyja az ÚR büntetés nélkül, ha valaki hiába mondja ki a nevét! ⁸Emlékezzél meg a nyugalom napjáról, és szenteld meg azt! ⁹Hat napon át dolgozz, és végezd mindenféle munkádat! ¹⁰De a hetedik nap a te Istenednek, az ÚRnak nyugalomnapja. Semmiféle munkát ne végezz azon, se te, se fiad, se leányod, se szolgád, se szolgálód, se állatod, se a kapuidon belül tartózkodó jövevény. ¹¹Mert hat nap alatt alkotta meg az ÚR az eget, a földet, a tengert és mindent, ami azokban van, a hetedik napon pedig megpihent. Azért megáldotta és megszentelte az ÚR a nyugalom napját. ¹²Tiszteld apádat és anyádat, hogy hosszú ideig élhess azon a földön, amelyet Istened, az ÚR ad neked! ¹³Ne ölj! ¹⁴Ne paráználkodj! ¹⁵Ne lopj! ¹⁶Ne tanúskodj hamisan felebarátod ellen! ¹⁷Ne kívánd felebarátod házáat! Ne kívánd felebarátod feleségét, se szolgáját, se szolgálóját, se ökrét, se szamarát, és semmit, ami a felebarátodé!